

Time: 2 Hours

Marks: 60

- Note:** 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.
3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Explain the concept of Search in Labour Markets.
- b) Explain the theory of human capital.
- c) Discuss the types of labour markets.

Q.2. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Explain the meaning and determinants of demand for labour.
- b) Elaborate the backward bending labour supply curve.
- c) Explain the concept of supply of labour. How is the labour supply determined in the labour market?

Q.3. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Explain the wage structure and components of wages.
- b) Discuss the meaning and types of labour market flexibilities.
- c) Write an explanatory note on Contract Labour.

Q.4. Answer Any Two of the following. (15 Marks)

- a) Discuss the merits and demerits of Rural to Urban Migration.
 - b) Explain the impact of trade unions on productivity and wages.
 - c) Examine the Minimum Wages Act, 1948.
-

(मराठी रुपांतर)

वेळ: २ तास

गुण: ६०

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. आवश्यक तेथे व्यवस्थित आकृती काढा.

प्र.१. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) श्रम बाजारातील शोध ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) मानवी भांडवलाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) श्रम बाजाराच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्र.२. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) श्रमाच्या मागणीचा अर्थ आणि निर्धारक स्पष्ट करा.
- ब) पाठीमागे वाकणारा कामगार/श्रमिकांचा पुरवठा वक्र विस्तृत करा.
- क) श्रमिक पुरवठ्याची संकल्पना स्पष्ट करा. श्रमिक बाजारपेठेत कामगार पुरवठा कसा निर्धारित केला जातो?

प्र.३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) वेतन/मजुरीची रचना आणि वेतन/मजुरीचे घटक स्पष्ट करा.
- ब) श्रम बाजारातील लवचिकतेचा अर्थ आणि प्रकार यावर चर्चा करा.
- क) कंत्राटी कामगारांवर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.

प्र.४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(१५ गुण)

- अ) ग्रामीण ते शहरी स्थलांतराचे गुण आणि तोटे यांची चर्चा करा.
- ब) कामगार संघटनांचा उत्पादकता आणि वेतनावर होणारा प्रभाव स्पष्ट करा.
- क) किमान वेतन अधिनियम, 1948 चे परीक्षण करा.
